

..glimtar från östermalmstorg

Torget och Hedvig Eleonora kyrka.
Foto: Severin Nilsson år 1895–1910. SSM.

Platsen där Östermalmstorg ligger kallades från mitten av 1600-talet Ladugårdslandstorget. År 1932 blir Östermalmstorg det officiella namnet. Stadsdelen Ladugårdslandet byter redan år 1885 namn till Östermalm.

Text: Ingrid Dyhlén-Täckman

Teckning av torget. I bakgrunden Hedvig Eleonora kyrka. Kyrkan började byggas år 1658 och invigdes år 1773. Foto: SSM.

1978 Kar de Mummas revyer. Teatern revs år 2003.

År 1965 invigdes tunnelbanestationen vid torget.

I övre kvarteret låg redan år 1681 en trädgård, högvälborne greve Gustaf Ottos Stenbocks trädgård på Ladugårdslandet. Genom ett upprättat inventarium får vi veta att här fanns blomstersängar av kejsarkronor, narcisser, tulpaner, krolliljor, pioner, iris och spirkål. Trädgården innehöll också ett stort antal bärbuskar och frukträd.

Östermalms saluhall

Första december år 1888 öppnade saluhallen med invigning av Oscar II. Det var den tredje saluhallen i Stockholm. Tidigare fanns Köttorget i Gamla Stan vid nuvarande Gamla stans tunnelbanespår och Hötorgshallen.

Torget har varit plats för många händelser. År 1790 avrättades överste Hästesko på torget. Han deltog i en sammansvärjning mot Gustav III. Tecknaren Jonas

Carl Linnerhjelm gav ut reseskildringar med illustrationer i »bref under resor i Sverige« från år 1797. Där kan man läsa om torget: »Med snaba steg gick jag uppföre och öfver Ladugårdslands Torget, stort och öde i många afseenden ett bedröfligt Torg. I Ladugårdslands Kyrkan slöts just Aftonsången«.

I början av 1800-talet låg ett sockerbruk i den södra delen av torget i kvarteret Järnlodet. År 1854 öppnade Ladugårdslandets teater. År 1882 höll Frälsningsarmén sitt första möte i Sverige på teatern. Den gamla teatern ersattes med nya Folkteatern år 1906. På Folkkan spelades under åren 1955 till

Äldre teckning från Ladugårdslandstorg som visar hörnet av Sibyllegatan och Storgatan. De två mindre husen till vänster och höger är så kallade spruthus, i dessa förvarades brandredskap. Foto: SSM.

Saluhallen tillkom på ett privat initiativ av tre bankdirektörer. Arkitekter var Isak Gustaf Claesson och Kasper Sahlin. Bygget iordningställdes på kort tid från april till invigningen den 30 november. Arbetsstyrkan utgjordes av 300 till 500 man. Kostnaden för bygget slutade på dryga en miljon kronor.

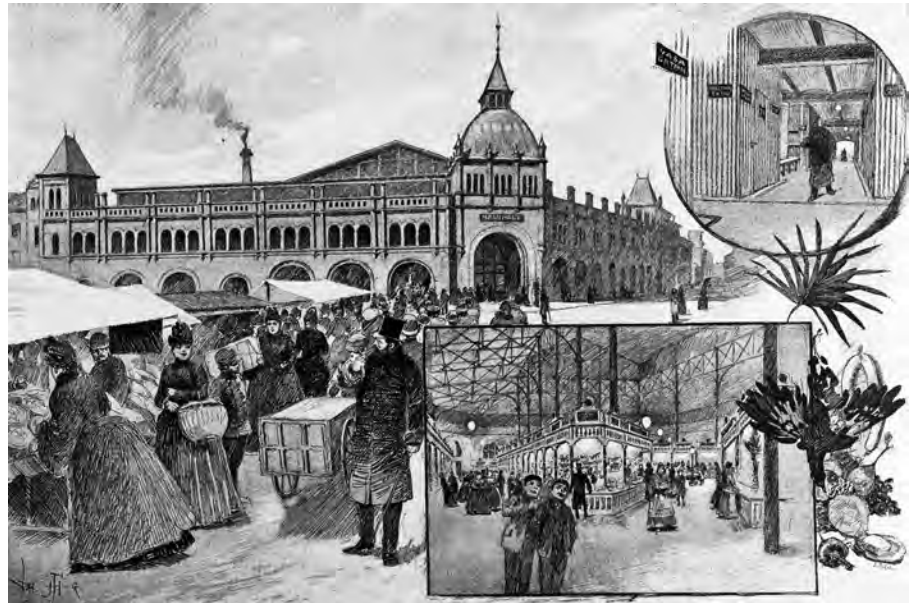
Fasaden är uppförd i tegel i en nord-italiensk stil och stommen består av en gjutjärnkonstruktion, tillverkad av Motala verkstäder.

Byggnaden var för sin tid modern med material i fasaden av cement och flera nymodigheter när det gällde ventilation, belysning och uppvärmning. Väggarna inne i hallen dekorerades med friser i rött och blått. På friserna kunde man läsa olika tänkespråk som till exempel »Hövlighet pryder var man«. I lokalen fanns också en restaurang, källaren Salamandern, där man kunde äta gott och billigt. Längs med gatorna fanns sju butiker med skyltfönster.

Torghandeln bedrevs utanför saluhallen fram till år 1915, då det utfärdades förbud mot att utomhus sälja bröd, kött och ost. År 1911 fanns i saluhallen 29 kötthandlare, 10 fiskaffärer, 7 fågel- och viltaffärer, 30 specerihandlare, 24 grönsaksstånd och 9 mjölk- och brödfaffärer.

År 1914 köpte Stockholms stad Östermalmshallen för en summa av 1 225 000 kronor.

Östermalmshallen hotades av rivning under 1950-talet och i början av 1960-talet. I dag är lyckligtvis fastigheten blåklassad, det vill säga dess kulturhistoriska värde motsvarar fordringarna för byggnadsminnen i kulturminneslagen.

Kommerserna är i full gång på torget och i den nyuppförda saluhallen. Året är 1888. Till vänster i bild syns en dam med korg med lock under armen. En vanlig korg för att handla med var en så kallad Pariserkorg, en rektangulär flätad korg med träbotten. År 1902 kunde man för fem öre köpa varm mjölk i en automat på torget. Foto: Ur Ny Illustrerad tidning. SSM.

Julkommers i december 2011 i den vackra disken hos Molly och Lasse Thörnqvist. Saluståndet grundades år 1945 av J.E. Olsson & söner. Foto: Göran Fredriksson. SSM.

Den nyuppförda saluhallen
i hörnan Nybrogatan och
Humlegårdsgatan, år 1889.
Foto: SSM.

Nedan: Bakom huset syns
den lummiga trädgården
med fruktträd, odlingar
och drivbänkar. Bilden är från
1850-talet och visar kvar-
teret Riddaren. På platsen
kom sedan Östermalms
saluhall att byggas.
Foto: SSM.

Östermalmstorg omkring
1960–1967, med kommers.
I fonden Östermalmshallen.
Foto: Lennart af Petersens. SSM.

Nedan vänster: Äldre varuskylt från
hallen, Clas Johansons vilthandel
med nummer 71–72. När hallen
öppnade fanns inte mindre än 147
olika varustånd. Här fanns stånd
med frukt, grönsaker, blommor,
kött och levande fisk i sumpar.
Årshyran i hallen låg mellan 300
och 350 kronor. Foto: SSM.

Nedan höger: Fiskdisk i Öster-
malmshallen 1950–1959.
Foto: Lennart af Petersens. SSM.

